

Hozzászólás Zechenter Antal származásához.

Tóth Zoltán, a Hadtörténelmi Közlemények XXX. évf. IV. füzetében, egy igen érdekes közleményt adott le a két Zechenter Antalról — az ifjabb és az idősebről — akik közül az idősebről megállapítja, hogy „korának egyik legkiválóbb, európai viszonylatban is helytálló ágyúkészítője volt“, aki budai öntödéjében számos kiváló darabot készített, amelyek ma is úgy a bécsi Heeresmuseum, mint a berlini Zeughaus büszkeségei közé tartoznak, de akinek származásáról s Budán való letelepedéséről, sajnos, semmit sem tudunk.

Minthogy a harang- és ágyúöntők besztercebányai céhével már régóta foglalkozom (egy kisebb tanulmányt a Hadtört. Közleményekben is megjelentettem), a Zechenter név nem ismeretlen előttem. Ugy vélem tehát, hogy feljegyzéseim közlésével talán hozzájárulok annak a kérdésnek a tisztázásához, honnan került Zechenter Antal Budára.

A besztercebányai városi levéltárban őrzött Protocollum Actorum Praetorialium 1752-ik évi kötetében, május 9-iki kelet alatt azt olvassuk, hogy Zechendter Ferenc (így) harangöntő, három tanu jelenlétében polgárjogot kért és a polgári eskü után az idevaló polgárok lajstromába bevezettetett. Előzőleg természetesen be kellett iratait mutatnia, nevezetesen születési bizonyítványát, amelyet aztán rendesen egy külön könyvbe másoltak le. Ebből a másolatból megtudjuk, hogy Zechenter Leonhardt 1752 március 26-ikán megjelent a felső-ausztriai Feldkirch-uradalomhoz tartozó „Rankweil“ és „Sultz“ községek előljárósága előtt s előadta, hogy Ferenc nevű fia Besztercebányán mit „Stuckh und Glockhenguesser Meister“ szándékozáván letelepedni s ott házat szerezni, elbocsátó levelet (Geburtsbrief) kér számára. Az előljáróság erre három Rankweil községbeli tanut (egyenként 80, 65 és 40 évesek) eskü alatt hallgatott ki, akik azt vallották, hogy Ferenc „Leonhardt Zechendter és Katharina Krist“ fia, akik a Miasszonyunkról elnevezett plébánia-templomban (ma is búcsújáró hely) keresztény katolikus szertartás szerint megesküdtek, tisztességesen éltek s házas életükben több gyermeknek adtak életet. Igazolja továbbá az előljáróság, hogy Ferenc nem volt jobbágy sorban s ez okból szabadon szerezhet másutt polgárjogot s végül, hogy szülőhelyén vallásosan, tisztességesen s becsületesen („fromb, Ehrbar und redlich“) viselkedett.

Zechenter Ferenc tehát a felső-ausztriai Rankweil községből származott el Besztercebányára, s így feltehető, hogy a Budán letelepedett Antal is ugyanonnan indult el új hazát keresni. Sőt

valószínű, hogy egyidőben hagyta ott a két testvér (a nem közönséges családi név és az azonos mesterség is a mellett bizonyít, hogy testvérek voltak) a szülői házat, ha Antal Budán 1757-ben lett a külső tanács tagja, amihez rendszerint néhány évi helybenlakás volt szükséges.

A Geburtsbrief-ben említett Feldkirch s a hozzá tartozó Rankweil és Sulz községek azonban nem Felső-Ausztriában, hanem Vorarlbergben vannak, mintegy 14—15 kilométernyire a Rajnától, Feldkirch meg éppen csak 4 kilométernyire az Ill jobb partján; a másik kettőt a Frutz patak választja el egymástól. Közigazgatásilag akkor összetartoztak s tartozékát képezték a feldkirchi uradalomnak, amelyet 1576-ban a császári ház szerzett meg s így az elbocsátó levelet is a „Hofschreiberei der O. O. Herrschaft Feldkirch“ adta ki.

Érdekes volna megtudni, hol tanulták Ferenc és Antal mesterségüket, nem volt-e erre szülőhelyükön vagy Feldkirchben alkalmuk? Atyjuknál bizonyára nem, mert az elbocsátó levélben az öreg Leonhard mestersége nincs említve.

Ferenc munkáját csak két helyen találtam a besztercebányai városi levéltárban felemlítve. 1739-ben ő készítette el a szentjakabfalvi (Zólyom m.) templom harangját, 1741-ben pedig a város számára a speciális harangot, a vizipuskát s az óratorony számára az ütőkorongokat. Egyéb munkáiról nincs tudomásom.

Mindazonáltal Zechenter üzeme itt jól mehetett, mert 1760-ban már egy nagy piaci házat (IV. Béla király-tér 2.) szerez, amely azonban a következő 26 év alatt már kétszer cserél gazdát; jele annak, hogy Zechenter Ferenc ez időben vagy tönkre ment, vagy elhalt. Lehet, hogy bukását az 1761-ik évi tűzvész okozta, amikor az egész város s vele 128 ember elpusztult. A család azonban tovább is Besztercebányán lakott. Utolsó tagja Gusztáv, mint bányafőorvos Körmöcbányán lakott s ott is halt meg 1908-ban. Ő is litteratus ember volt, úgy mint a család budai ágának ifjabb Antal nevű tagja, de tót nyelven Laszkomerszky álnév alatt írt s a Turóc-Sztmártonban megjelent Slovenské Pohlady-nak volt szorgalmas és szívesen olvasott munkatársa.

Jurkovich Emil.